

אם יש כשרון

כל מי שטוען כי קשה לעשות סרט במקום שאין בו מסורת של קולנוע ואין בו תעשייה מאורגנת ותשתית לשמה, מוזמן לראות את הבריחה מסגוביה. זה בריוק מסוג הסרטים שאפשר להפיק בתקציב קטן יחסית, ללא שחקנים מפורסמים. כלי תשתית וכלי תעשייה, כתנאי, כמוכן, שיש סיפור יוש כישרון, במיקרה זה נמצאה שני הרברים בשפע, והסרט נוצר בניגוד לכל התנאים המקובלים בתעשייה הזאת. את התסריט כתב אדם בשם אנהל אמיגו, שבזמן פראנקו, היה פעיל מאוד במחתרת הבאסקית, אר"א. בשנת 1975 הוא היה אסיר בכלא סגוביה כמה עשרות קילומטרים ממאריד, שם ישב בשל פעילותו הפוליטית. יחד עם חבריו במחתרת, שישבו גם הם שם, תיכנן בריחה המונית מן המקום.

מערה ארוכה צריכה היתה להוביל אותם

אסיר נמלט מכלא סגוביה הצליחו להתעלות

החוצה מן הכלא. כמה מן האסירים אפילו יצאו כמה פעמים כדי להכין את כל פרטי הבריחה, אבל ברגע האחרון, מסר מלשין לירי המיטטרה את פרטי התוכנית, וזו נגנזה.

כמו בסרטים. הבאסקים לא התייאו והם פתחו כחפירת מנהרה נוספת, תיכננו את הכל בריוק של מיבצע צבאי, בתיאום עם אנשים מבחוק, ובסופו של דבר הצליחו להוציא מבין כותלי בתייהסוהר כמות רצינית מאוד של אסירים פוליטיים.

תוך כדי ביצוע התוכנית, מספר אמיגו, הרגישו האסירים לא פעם כגיבורים בסרט הרפתקאות ואמרו זה לזה, שאילו היה מישו עושה מזה סרט, זה היה בוודאי הופך הצלחה גיזולה.

אחרי שברח נתפס אמיגו וזכה אחר-כך בחנינה מידי המישטר הרמקוטי, שבא אחרי מות פראנקו, הפך עיתונאי וסופר, וכתב שני ספרים על חוויותיו ב"אר"א. אחד מהם הוקדש לתיאור

מחווה מייגעת לגאנגסטר

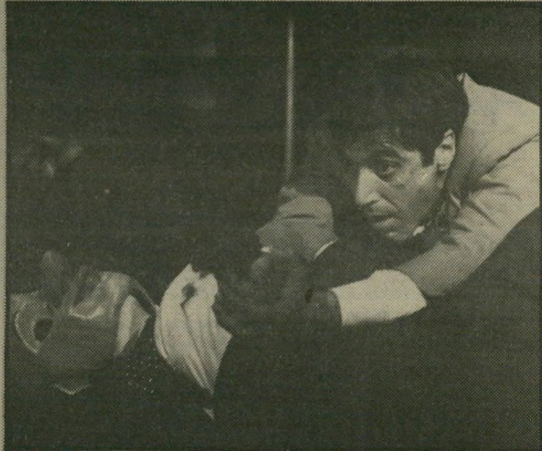
פני צלקת (הוד תל-אביב. ארצות-הברית) - בראיין דה-פאלמה הוא בימאי שמתמחה מזה שנים במחוות לקולנוע הקלאסי האמריקאי. תוך אילתורים וקישוטים של הישן, כדי לתת לו גוון מחודש. כך הוא עושה גם בסרט זה. המוקדש בהוקרה להארד הוקס ולבן הכט. הבימאי והתסריטאי של פני צלקת המקורי, אחד מסירטי הגאנגסטרים המפורסמים שניעשו אי-פעם, אשר סיפר בעקיפין, את קורותיו של אל קאמנה.

דה פאלמה מעביר את העלילה 50 שנה מאוחר יותר (סירטו של הוקס נעשה ב-1932). תחת לעסוק במהגר איטלקי, מדובר הפעם במהגר קובני. את מקום שיקאגו תופסת מיאמי, אבל חוץ מזה, אין שינויים מהותיים. מושע קטן וחסר מעצורים, יורש אימפריית פשע, אחרי שהוא מחסל את קודמו. אך נופל קורבן לאותו שיגעון גדלות שנתן לו את הכוח להגיע לפיסגה.

הסרונן של הסרט. בכך שאינו יודע גבולות. אחרי המחצית הראשונה, שב מדלג טוני מונטאנה אל פיסגת עולם הפשע בקלילות. המותירה בחוץ הרבה מאוד. כאילו קצר הזמן מלהכיל את כל הפרטים החיוניים. הנוף החגי השני לפולחן האישי של אל פאצינו, שנידרש להיות במצב של היסטריה מתמדת ולהמציא כל דקה הבעה חדשה. בשלב זה, אין לסרט הרבה דברים אחרים להציע.

בעשר הדקות האחרונות הופך המסך לבית-מיטבחיים. שבו משתלטת האלימות האווילית על הכל, ומה שניתן לפטור בכדור מכוון אחד, הופך למרחץ-דמים לראווה. שכל מושע ראוי לשמו היה מתבייש בו.

ברור שיש לדה-פאלמה כוונות רבות כאן. למשל, הוא מנסה לדבר על העובדה שעולם הפשע הוא היחידי שנפתח בפני מהגרים המנסים להגשים את החלום האמריקאי ונתקלים

אל פאצינו: פולחן אישי למושע מבוייש

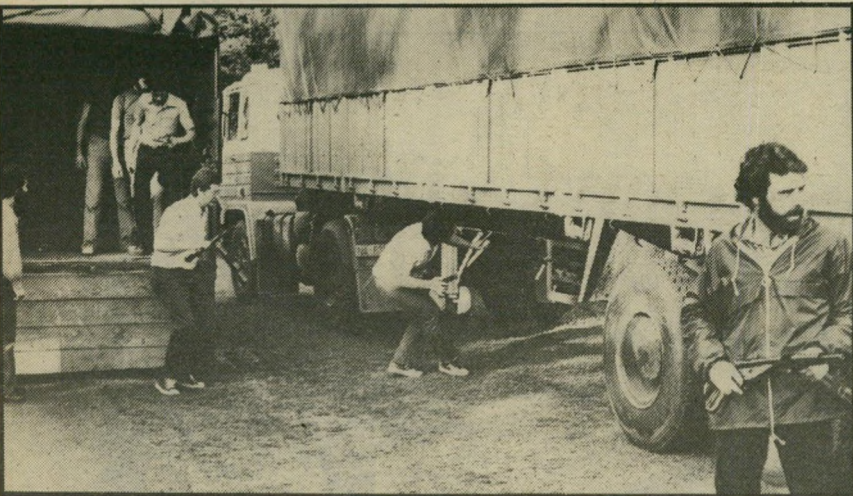
במיסד שדוחה אותם. הסנדק עשה זאת מזמן. הרבה יותר טוב. הוא מנסה לצייר פרופיל של חברת השפע בפלורידה. גסת-רוח, חסרת-טעם. עטופה בפאר נוצץ וקישוטי.

התיפאורן פרנדינאנדו סקארמוטי (שעבד בעבר עם ויסקונטי) מנלית מאוד במשימתו. אבל אין צורך ב-160 דקות רצופות של חוסר טעם, כדי להסביר שבני פלורידה הם חסרי תרבות, ומה שקשור לצביעות של מדיניות ארצות-הברית באמריקה הלאטינית. הרמזים בקשר לעידוד שניתן לסוחרים סמים על-ידי הממשל, בתמורה להודעות פוליטיות עם המערב. הם קלושים ורדודים. בסרטים אחרים, כמו לאקי לוציאנו, דיברו על תושא בצורה גלויה וחריפה הרבה יותר.

מה שנותן מן הסרט. אם כן, הוא חציו הראשון. העשוי בקצב רצחני וביעילות שאכן מזכירים את ימי הזוהר של סירטי הגאנגסטרים.

הבריחה. אחרי-כך הפך אמיגו למפיק סרטים, ומוכן שהסרט הראשון שהפיק, היה הבריחה מסגוביה.

כעזרתו של בימאי יליד אליסבאדור, שחי היום בספרד, כשם אימנול אוריבה, הכין תסריט והרכיב צוות שחקנים, שבחלקו מיקצועי ובחלקו מורכב מאותם האסירים שהשתתפו במיבצע המקורי. לכאורה זה נשמע כמו עוד אחד מאותם הסרטים על אסירים נמלטים או סרט מילטאנטי על גבורת הבאסקים במלחמתם נגד הספרדים. לזכותם של אמיגו ואוריבה צריך לומר, שהם הצליחו להתעלות מעל לשני מישורים אלה, וזאת כנראה הסיבה שסירטם זכה להצלחה בביקורת ובקופה גם יחד, אפילו בספרד, שבה אין רוחשים לבאסקים הרבה חיבה ואין אהבים לשמוע בסרט ריאלוגים בשפה הבאסקית רווקא. אנשים ששוטים. הסרט עוסק אך ורק בעובדות. הוא מתאר בייעילות וחסכנות שפוגשים היום רק לעתים רחוקות בקולנוע, את כל שלבי המיבצע. הוא אינו עוסק בגיבורי על ובדמויות נעלות מן החיים, אלא באנשים פשוטים, ואם האסירים מרכיבים ביניהם באסקית, הרי זה רק משום שהיה רצון לשמור על האותנטיות.

בני המחתרת הבאסקית ממלטים זה את זה בסרט הבריחה מכלא סגוביה מדברים ביניהם באסקית -

תדרוך

תל אביב - נאראיאמה, שובו של מארטין גר, החלון האחורי, פאני ואלכסנדר, אני אוהב אותך כרמן, נהר הבז, ירושלים - יול, שובו של מארטין גר, חיפה - אני אוהב אותך כרמן, שובו של מארטין גר.

תל אביב

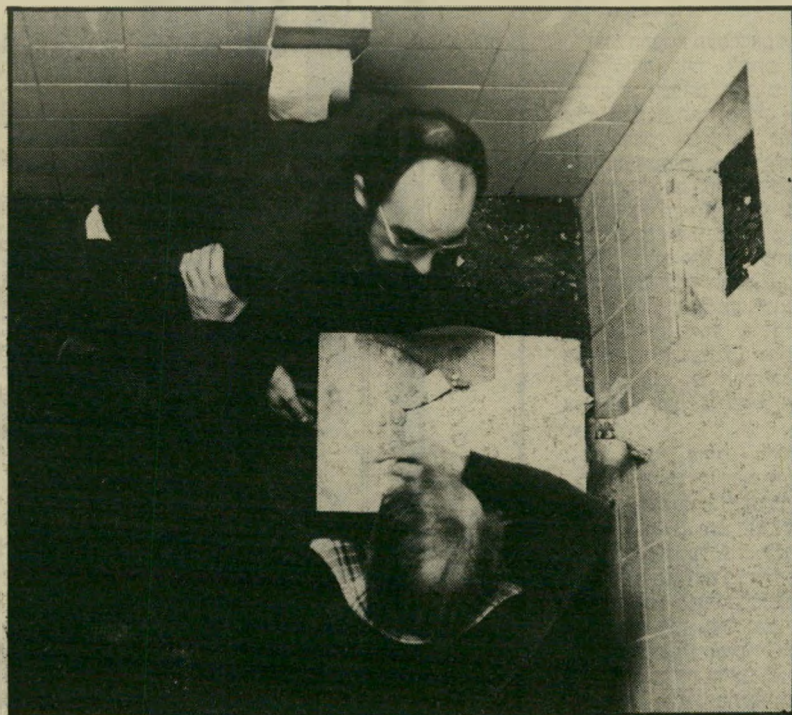
פאני ואלכסנדר (צפון, שוודיה) - סאגה מישפחתית מתחילת המאה, המכילה את כל הנושאים הקרובים לליבו של אינגמר ברגמן, ומוגשת בחיבה ואהבת חיים שכמותם לא נראו כבר זמן רב בסרטי. מישחק מעולה.

ירושלים

יול (סמדר, תורכיה) - חמישה אסירים יוצאים לשבוע חופש מן הכלא, ובדרכם הביתה נחשפת בפני הצופה תמונה עגומה, כואבת, ניקורתית, אבל גם אנושית מאוד, של תורכיה היום. תסריט: אילמו גינאי.

חיפה

אני אוהב אותך כרמן (אורלי, ספרד) - הכוריאוגרף אנטוניו גארס מחפש רקדנית שתוכל לגלם את כרמן כבאלט שהוא מכין לפי הסיפור של פרוספר מרימה, וכאשר הוא מגלה אותה, הוא מתאהב בה, בריוק כפי שגיבור הסיפור התאהב בצועניה היפה. מחולות הפלאמנקו המרהיבים ביותר שנראו על מסכי הארץ עד היום.

שני אסירים קודחים מנהרה בחדר-ניחיות בכלא סגוביה - כדי לשמור על האותנטיות